

Journal of Resistance Literature
Faculty of Literature and Humanities
Shahid Bahonar University of Kerman
Year 14, No. 26, spring/summer 2022

A Study of Conceptual Metaphors in Men's Narratives of Sacred Defense

Touraj doshman ziyari¹, Seyed Mahmoud Seyed Sadeghi^{1*}, Seyed Ahmad Hosseini Kazeruni¹

Abstract

For the past two decades, cognitive approaches to the question of language and literature have given metaphor a different function and nature, according to which metaphor is not just a literary array or one of imaginary forms, but an active process in human's cognitive system. The importance of metaphor is not just in the use of a word, phrase or sentence; Rather, each metaphor creates a cultural model in the mind on which the chain of behavior is programmed. From this point of view, conceptual or cognitive metaphor is formed according to the human need to understand and represent phenomena, relying on the construction of previous words and information, and plays an important role in the flow of thinking. Therefore, the definitions, extraction and study of these types of metaphors from any text cause our understanding of the narrator's mental world to be accurate and deep. In this research, the author has studied the conceptual metaphors and cultural schemas in the male narratives of the sacred defense in a descriptive-analytical and library method. The results indicate that in the works of the Holy Defense as an example of contemporary poetry and prose, a variety of conceptual metaphors with specific areas of origin and

---

¹. Ph.D. student, Department of Persian Language and Literature, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran. Email: turaj1346d@gmail.com

^{1*}. Corresponding author: Assistant Professor, Department of Persian Language and Literature, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran. Email: sadeghi.mhmood33@yahoo.com

¹. Professor of the Department of Persian Language and Literature, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran. Email: Sahkazerooni@yahoo.com

writings can be found that the power of imagination and the abstract thinking of poets and writers. It identifies such works. The researcher seeks to answer the question of how the difference between masculine conceptualizations of war can be examined in the form of conceptual metaphor theory and schemas and in the formation of conceptual metaphors in male narratives, what areas of origin have been used.

Keywords: Conceptual metaphors, Cultural schemas, Men's narrative, Sacred Defense

1. Introduction

Schemas are a part of cultural models that are placed inside the cultural model. These schemas are different in the minds of different people, and their growth has been one of the most important recent achievements in cognitive anthropology, and as their name implies, they depend on culture and vary from one culture to another.

Cognitive linguistics looks at language as a means to discover the structure of the human cognitive system. Cognitive linguists are of the opinion that metaphor is a cognitive phenomenon and what appears in language is the only manifestation of this cognitive phenomenon. In cognitive linguistics, an effort is made to study language based on our experiences of the world, the way of understanding and the way of conceptualization; therefore, the study of language from this point of view is the study of conceptualization patterns. Likoff and Johnson (1980) have proved that there is a strong relationship between culture and metaphor, and they believe that "the coherence of the most basic values in a culture takes place with the help of the metaphorical structures of the fundamental concepts in the culture." (ibid., p. 113) On the other hand, according to the statements of Kovech (2006), metaphor is related to culture in many ways, and conceptual metaphors that are widely used in language are considered to be the main component of culture. Also, language is considered an important indicator for conceptual metaphors. Conceptual metaphor plays an important role in better understanding of culture and socio-cultural environment, and its important point is that metaphors have an experiential basis, that is, they are related to the way humans experience reality. (Girartz, 2006, pp. 28-77

understanding of one conceptual domain based on another conceptual domain.

١,١. Statement of the problem

Examining the metaphors related to war in the literature of Sacred Defense helps us to understand it better. In this research, the author has investigated conceptual metaphors and cultural schemas in men's narratives of sacred defense using a descriptive-analytical method and library method. The results of the research show that in the works of Holy Defense, as an example of contemporary poetry and prose, there are various conceptual metaphors with specific areas of origin and mappings, which are the power of imagination and the caliber of abstract thinking of poets and writers. It identifies the works. The researchers seek to answer these questions: How can the difference between men's conceptualizations of war be investigated in the form of conceptual metaphor theory and schemas? And what areas of origin have been used in the formation of conceptual metaphors in male narratives?

222 Research method

In this research, the author has investigated the conceptual metaphors in male narratives of the Holy Defense in a descriptive-analytical and library method. The results of the research show that in the works of Holy Defense as an example of contemporary poetry and prose, there are various conceptual metaphors with specific areas of origin and mappings, which are the power of imagination and the caliber of abstract thinking of poets and writers. It identifies the works.

٢. Discussion and review

2.1. Examining conceptual metaphors in men's narratives of holy defense

The metaphors used in the discourse of war, according to the fields of origin, include seven sections of religious beliefs, animals, body parts, sports, trade and commerce, education and school. It is vital that each field is examined and the core metaphors or important ones in that area are mentioned in each field.

hemæssss orfofreligiousbeliefs

The belief-religious domain is one of the most widely used domains of origin. In fact, the images taken from the warriors and the battlefield are religious images that are rooted in religious and religious beliefs.

In most of the images of the front and the war, a connection has been established between the incident of Karbala and the battlefield. Young and old warriors of the front are depicted as Hazrat Qasim and Habib bin Mazaher, and the nursing and treatment of the wounded by women is reminiscent of the nursing and presence of Zainab (PBUH) in Ashura. In some metaphors, the influence of Mahdavi culture can be seen. Among them, obedience to the Viceroy of Imam Zaman (AS), military honor for Imam Asr (AS), and creating a spiritual connection with Imam Asr (AS), which has led to the presence of more fighters in the fronts.

222222im meeeee oc

Animal metaphors are very common in language, and the animal kingdom is often used as a starting point. Considering that the rank of human is higher than that of animals, if they want to degrade the character and value of a person, they will compare his status with animals; i.e., his rank is considered the same as that of an animal, and from the metaphor "man is an animal." By using these animal metaphors, the undesirable characteristics and unpleasant traits of humans are shown, such as: stupidity, ignorance and ignorance, etc. These metaphors are cognitive-cultural. It means that not only have they cognitive roots, but also they have a special meaning in each culture and are interpreted according to the values and beliefs of that culture, which may differ from one culture to another.

In the review of the data, it can be seen that in all the writings related to the discourse of war, the domain of animals is used as the domain of origin. The number of animals used is twenty-one animals, which are mostly used to indicate the enemy's force.

....3 ... odppprts

In many conceptual metaphors, concepts related to the body are used to understand abstract matters. Therefore, the body as a perceptual metaphor

is universal. Metaphors that use body parts as the domain of origin depend on culture, i.e., there is a three-way relationship between metaphor, culture and language. Examining the data indicates that fourteen metaphors related to body parts were used in the discourse of war. Most of these metaphorical expressions have idiomatic function and can be interpreted.

From the above metaphors, fourteen parts of the body have been used as the starting point in the metaphors related to the discourse of war, and in most of these cases, these metaphors have found an idiomatic application. In this field, the word "heart" has been used more than other words so that it can be considered as the core. According to the survey, the frequency of body part metaphors in stories with male narration is 87 cases, the most frequent being the use of the metaphor 'head'.

44444444ordsddnddddes

Sports as a cultural product can express the identity of a nation and country. Sports terms are very common in our daily conversation in the form of irony. In the following data, sports terms are used as metaphors in the discourse of war. Each sport has certain characteristics that have been used for metaphorical purposes in war discourse.

The battlefield is seen as a chessboard, the white pieces (self-soldiers) as the army of light and the black pieces (enemy soldiers) as the army of darkness and darkness, and in fact, the war between these two is a war between two spiritual and material armies.

In ancient and zurkhaneh sports, athletes deal with tools such as a swimming board, a barbell, a barbell, etc., and in the literature of war, soldiers compare the battlefield to the athletes of this field, and war tools have been compared to zurkhaneh sports tools. It is also used metaphorically from wrestling and swimming. In this area, no core metaphor or macro metaphor was observed. According to the research, in stories with male narration 25 cases of sports and games metaphor are used, and the most frequent use of the metaphor is "battlefield is a Pahlavi field".

55555555ddeaandrrrn saction

Humans have been involved in trade in some way for a long time. They have always appeared in the role of buyer or seller and sometimes goods (in slavery), all of which have had a great impact on the formation of

conceptual metaphors with the origin of the transaction. Concepts related to trade are also used in the discourse of war. In the analysis of the data, it was observed that fighting and going to the front is stated according to the economic and commercial costs and benefits, that in this transaction, the sellers are the warriors of the front, and the buyer is God, and the commodity traded is the life of the warrior, which is the price of the supply of this commodity, gaining paradise and martyrdom.

The metaphor "battlefield is the field of transaction", is the core metaphor in this field, around which other metaphors are found. According to this research, in 16 cases, the metaphor of business and transaction in stories with a male narrative is used, where the metaphor "warriors are sellers" is the most frequent.

Education and school

In the data analysis, it was observed that in a number of metaphors, the school and the topic of education were used as the source area. In this school, martyrdom is a sign of their passing the exam, being wounded and shot is a sign of honor and getting a degree, to stay in the defense line and not be sent to the front line. The worst punishment for the students of this school is that all these shows that the writers in their works consider the front as a means of divine test in which acceptance and success are important, and their ultimate goal is to meet him who, with this view of death, participating in war and the battlefield becomes a goal and aspiration, and by creating this space, people are motivated to participate in the war.

"Battlefield is a school" metaphor is part of the core metaphors. According to the survey, out of 30 metaphors related to education and school, the most frequently used metaphors are "the front of the school" and "God is the teacher".

Personification

A number of metaphors have been used in the discourse of war to give life to objects and phenomena, and in most of them, human personality has been attributed to war tools. It should be noted that these examples are

purely Macean metaphors and not all examples are covered by conceptual metaphors.

In this field, the metaphor of the core or the macro is not used, and out of 33 rae llll tttt rreeee eee eeeeecaaaa eee ff llll et metaphor.

۲. Conclusion

The investigation of the research shows that the authors of the Holy Defense have paid great attention to a number of conceptual metaphors, considering the conditions of the war and the social, political, military and cultural developments arising from it, and some of them have been analyzed in this research. As seen, religious beliefs and values have been used metaphorically in the discourse of war with a wide scope. In the study of metaphors related to this field, it was observed that the metaphor "battlefield is Karbala square" is used as a core and macro metaphor that most other metaphors in this field are around this core metaphor. According to the study, the frequency of using the metaphor of religious beliefs in stories with a male narration is 42 cases, the most frequent of which is the use of the metaphor "Karbala front". The use of animal metaphors in stories with a male narrative is 34 cases, among which the most frequent is "dog" for enemies and "eagle" for internal warriors. Also, the frequency of the use of the body parts metaphors in stories with a male narrative is 87 cases, among which the most frequent one is "head". In the field of sport and game metaphors, no core or macro metaphor was observed, and according to the survey, the frequency of use of sports and game metaphor in stories with male narration is 25 cases, and the metaphor with the highest frequency is "Pahlavani battlefield". The use of trade and transaction metaphor in stories with male narration is 16 cases, among which the most frequently used metaphor is "warriors are salesmen". According to the study, the frequency of using the metaphor of education and school in stories with male narration is 30 cases, and the most highly frequent metaphors are "the front is the school" and "God is the teacher". Also, the research results indicate that various objects and phenomena such as bullets, mortar shrapnel, shooting, sand, war, etc. have been given life in the discourse of war, which is one of the tools of metaphor. In this area,

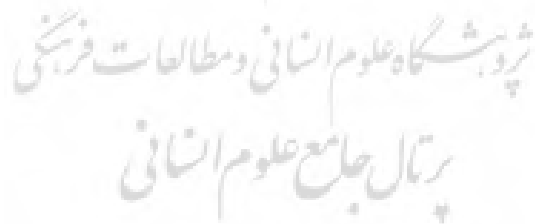
the core metaphor or macro metaphor was not observed. And the metaphor of life in stories with male narration was found in 73 cases, the most frequent metaphor being “bullet”.

References

- Abdul Karimi, S., & Pournorouz, M. (2015). Examining imaginary schemas in the poems of male and female poets of Defense. *The first international conference of new horizons in humanities*.
- Ahmadzadeh, H. (2008). *Chess with the doomsday machine*. Tehran: Surah.
- Akif, S. (2013). *The soft soil of Kushk: Memories of the martyr's family and comrades* (225th ed.). Tehran: Malek Azam.
- Akif, Saeed. (2009). *The tale of winter* (3rd ed.). Tehran: Malek Azam.
- Alizadeh, N., & Ruhi Kiaser, A. (2017). Conceptual metaphors in the poem of Holy Defense. *Journal of Resistance Literature*, 10 (18), 245-265.
- Bastami, S. (2000). *Mimak epic*. Tehran: Surah.
- Dehkhoda, A. (2007). *Dictionary*. Tehran: Amir Kabir.
- Faragardi, E. (2012). Research on metaphor from the perspective of cognitive linguistics in the fiction literature of the Iran-Iraq war (Unpublished master's thesis). Ferdowsi University of Mashhad.
- Farjam Far, S. (2001), *Wandering shoes*. Tehran: Soura.
- Javadi Yeganeh, M., & Safi, M. (2012). A feminine narrative of war: A discourse analysis of Da book". *Literary Review*, 6 (21), 85-110.
- Kemari, Alireza (کامیار), *Fahima's letters*. Tehran: Surah.
- Khavarinejad, A., et al. (2008). *My commander* (65th ed.). Tehran: Surah Mehr.
- Kövecses, Z. (2006). *Metaphor: A Practical introduction*. (2nd ed.). Oxford University Press.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago & London: Chicago University Press.
- Marouf, M. (2016). Conceptual metaphors of martyr and martyrdom in the poem of Holy Defense, *National Conference of Resistance Literature*. Gilan University, Rasht.

- Mehrabani Golzar, M., & Khamse Ashri, A. (2016). War memorial landscape: from realism to metaphor. *Bahar Landscape*, 34, aa-81.
- Mousavi, N., & Zabelizadeh, A. (2014). Examination of the role of metaphor in international media discourse. *New media studies*, 2, 57-55.
- Pour Ibrahim, Sh. (2016). The application of conceptual fusion theory in the conceptualization of martyrdom in the poetry of sustainability. *Journal of Sustainability Literature*. 9 (17), 65-85.
- Qobadi, M., & Khan Mohammadi, F. (2018). Conceptual metaphor in two novels related to the Holy Defense. *Literary Criticism and Stylistics Research Quarterly*, 36, 116-95.
- Rahimi, M. (2010). *Baba Nazar: Oral memories of martyr Mohammad Hasan Nazarnejad*. Tehran: Surah Mehr.
- Rezapour, R. (2007). *The last equation*. Tehran: Setareha.

پښتونستان ښار علمي او مطالعاتي مرکز
پرتال جامع علوم انساني

نشریه ادبیات پایداری

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

دانشگاه شهید باهنر کرمان

سال چهاردهم، شماره بیست و ششم، بهار و تابستان ۱۴۰۱

بررسی استعاره‌های مفهومی در روایت‌های مردانه از دفاع مقدس

تورج دشمن‌زیاری^۱

سید محمود سید صادقی^۲

سید احمد حسینی کازرونی^۳

چکیده

از دو دهه گذشته بدین سو، رویکردهای شناختی به مسئله زبان و ادبیات، ماهیت و به تبع آن کارکرد متفاوتی برای استعاره قائل شده‌اند که بر پایه آن، استعاره تنها یک آرایه ادبی یا یکی از صور خیال نیست؛ بلکه فرایندی فعال در نظام شناختی بشر محسوب می‌شود. اهمیت استعاره فقط در کاربرد واژه، عبارت یا جمله نیست؛ بلکه هر استعاره‌ای یک مدل فرهنگی در ذهن ایجاد می‌کند که زنجیره رفتاری بر اساس آن برنامه‌ریزی می‌شود. از این دیدگاه، استعاره مفهومی یا شناختی بر حسب نیاز بشر به درک و بازنمایی پدیده‌ها و با تکیه بر ساخت واژه‌ها و اطلاعات قبلی شکل می‌گیرد و در جریان تفکر، نقش مهمی ایفا می‌کند؛ بنابراین تعاریف، استخراج و بررسی این نوع استعاره‌ها از هر متنی سبب می‌شود که درک ما از جهان ذهنی گوینده، دقت و عمق یابد. نویسنده در این پژوهش به شیوه توصیفی-تحلیلی و روش کتابخانه‌ای به بررسی استعاره‌های مفهومی و طرحواره‌های فرهنگی در روایت‌های مردانه از دفاع مقدس

^۱ دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران: turaj134_d@gmail.com

^۲ استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران (نویسنده مسئول): (sadeghi.mhmood33@yahoo.com)

^۳ استاد گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی: sahkazerooni@yahoo.com

پرداخته‌است. نتایج پژوهش بیانگر آن است که در آثار دفاع مقدس به‌عنوان نمونه‌ای از شعر و نثر معاصر، انواع استعاره‌های مفهومی با حوزه‌های مبدأ و نگاشت‌های مشخص یافت می‌شود که قدرت تخیل و عیار تفکر انتزاعی شاعران و نویسندگان این‌گونه آثار را مشخص می‌کند. محقق در پی پاسخگویی به این پرسش‌هاست که چگونه می‌توان تفاوت مفهوم‌سازی‌های مردانه از جنگ را در قالب نظریه استعاره مفهومی و طرح‌واره‌ها بررسی کرد؟ و در شکل‌گیری استعاره‌های مفهومی در روایت‌های مردانه از چه حوزه‌های مبدأ استفاده شده‌است؟

واژه‌های کلیدی: استعاره‌های مفهومی، طرح‌واره‌های فرهنگی، روایت مردانه، دفاع مقدس

۱- مقدمه

طرح‌واره‌ها، بخشی از مدل‌های فرهنگی هستند که در درون مدل فرهنگی جای می‌گیرند. این طرح‌واره‌ها در اذهان افراد گوناگون متفاوت‌اند و رشد آنها یکی از مهم‌ترین دستاوردهای اخیر در انسان‌شناسی شناختی بوده‌است و همان‌گونه که از اسم آنها برمی‌آید، به فرهنگ وابسته‌اند و از هر فرهنگی به فرهنگ دیگر متفاوت‌اند.

زبان‌شناسی شناختی به زبان به‌عنوان وسیله‌ای برای کشف ساختار نظام شناختی انسان می‌نگرد. زبان‌شناسان شناختی بر این عقیده‌اند که استعاره، پدیده‌ای شناختی است و آنچه در زبان بروز می‌کند، تنها نمود این پدیده شناختی است. در زبان‌شناسی شناختی، تلاش می‌شود تا مطالعه زبان بر اساس تجربیات ما از جهان، شیوه درک و نحوه مفهوم‌سازی باشد؛ بنابراین، مطالعه زبان از این نگاه، مطالعه الگوهای مفهوم‌سازی است. لیکاف و جانسون (۱۹۸۰) این موضوع را به اثبات رسانده‌اند که بین فرهنگ و استعاره، رابطه مستحکمی وجود دارد و در این باره معتقدند که «انسجام پایه‌ای‌ترین ارزش‌ها در یک فرهنگ با کمک ساختارهای استعاری مفاهیم بنیادین موجود در فرهنگ، صورت می‌گیرد» (لیکاف و جانسون، ۱۹۸۰: ۱۱۳)؛ از طرف دیگر، بر اساس گفته‌های کووچش (۲۰۰۶)، استعاره از جهات متعددی با فرهنگ مرتبط است و استعاره‌های

مفهومی ای که در زبان، کاربرد فراوانی دارند، از مؤلفه اصلی فرهنگ قلمداد می‌شوند؛ همچنین، زبان به‌نوبه خود شاخص مهمی برای استعاره‌های مفهومی به حساب می‌آید. استعاره مفهومی در درک بهتر فرهنگ و محیط اجتماعی- فرهنگی نقش مهمی دارد و نکته مهم این است که استعاره‌ها پایه‌ای تجربی دارند؛ یعنی آنها با نحوه تجربه واقعیت به وسیله انسان‌ها ارتباط دارند (گیرارتز، ۲۰۰۶: ۲۷-۲۸). از دیدگاه زبان‌شناسی شناختی، استعاره درک یک حوزه مفهومی بر اساس حوزه مفهومی دیگر است.

۱-۱- بیان مسئله

بررسی استعاره‌های مربوط به جنگ در ادبیات دفاع مقدس، ما را به درک هر چه بهتر آن کمک می‌کند. نویسنده در این پژوهش به شیوه توصیفی- تحلیلی و روش کتابخانه‌ای به بررسی استعاره‌های مفهومی و طرح‌واره‌های فرهنگی در روایت‌های مردانه از دفاع مقدس پرداخته‌است. نتایج پژوهش بیانگر آن است که در آثار دفاع مقدس به‌عنوان نمونه‌ای از شعر و نثر معاصر، انواع استعاره‌های مفهومی با حوزه‌های مبدأ و نگاشت‌های مشخص یافت می‌شود که قدرت تخیل و عیار تفکر انتزاعی شاعران و نویسندگان این‌گونه آثار را مشخص می‌کند. محقق در پی پاسخگویی به این پرسش‌هاست که چگونه می‌توان تفاوت مفهوم‌سازی‌های مردانه از جنگ را در قالب نظریه استعاره مفهومی و طرح‌واره‌ها بررسی کرد؟ و در شکل‌گیری استعاره‌های مفهومی در روایت‌های مردانه از چه حوزه‌های مبدأ استفاده شده‌است؟

۱-۲- پیشینه تحقیق

قبادی و خان‌محمدی (۱۳۹۸) به بررسی استعاره مفهومی در دو رمان «زمین سوخته» اثر احمد محمود و «وقتی کوه گم شد» اثر بهزاد بهزادپور پرداخته‌اند؛ در نهایت بررسی‌ها نشان می‌دهند که بیشتر عبارات استعاری مرتبط با حوزه دفاع و مقاومت در حوزه مقصد بوده‌اند.

فراگردی و همکاران (۱۳۹۷) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی استعاره‌های مبتنی بر نام حیوانات در ادبیات دفاع مقدس» به مطالعه عبارات استعاری مبتنی بر نام حیوانات در ادبیات دفاع مقدس بر اساس چارچوب لیکاف و جانسون پرداخته‌اند.

علیزاده و روحی کیاسر (۱۳۹۷) در «بررسی استعاره‌های مفهومی در شعر دفاع مقدس» بیان کرده‌اند که استعاره می‌تواند ابزار مهمی برای کشف معنای متن باشد.

پورابراهیم (۱۳۹۶) به بررسی «کاربست نظریه آمیختگی مفهومی در مفهوم‌سازی شهادت در شعر پایداری» پرداخته‌است و به این موضوع اشاره کرده که موضوع شهادت با موضوعاتی همچون پرواز، غروب، رویش و برگریزان همراه شده‌است.

عبدالکریمی و پورنوروز (۱۳۹۵) در مقاله «انواع طرح‌واره‌های تصویری (حجم، مسیر و نیرو) در شعر شاعران زن و مرد دفاع مقدس» به بررسی و مقایسه انواع طرح‌واره‌های تصویری پرداخته‌اند.

مهربانی گلزار و خمسه‌عشری (۱۳۹۵) در مقاله‌ای با عنوان «منظر یادمانی جنگ: از واقع‌نمایی تا استعاره» به این موضوع اشاره کرده‌اند که جنگ، امری خوشایند نیست و یادآوری خاطرات آن هم نازیاست؛ اما در ورای جنبه‌های تلخ و سیاه هر جنگ می‌توان به جنبه‌های سفید این پدیده نیز نظر کرده و حتی آنها را به نسل‌های نو یادآوری کرد.

معروف (۱۳۹۵) به «بررسی استعاره در ادبیات دفاع مقدس» پرداخته و با استفاده از نظریه «استعاره مفهومی» به بررسی استعاره‌های شهید و شهادت در شعر دفاع مقدس پرداخته‌است.

موسوی و زابلی‌زاده (۱۳۹۴) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی نقش استعاره در گفتمان خبری رسانه‌های بین‌المللی» به بررسی استعاره‌های به کار گرفته‌شده در گفتمان‌های خبری بین‌المللی پرداخته‌اند.

جوادی یگانه و سیدصحنی (۱۳۹۲) در مقاله‌ای با عنوان «روایتی زنانه از جنگ: تحلیل گفتمان کتاب دا» با توجه به روش و نظریه تحلیل گفتمان انتقادی فرکلاف به تحلیل و بررسی کتاب دا و رابطه آن با گفتمان مسلط جامعه پرداخته‌اند.

فراگردی (۱۳۹۱) در پایان‌نامه‌ای با عنوان «بررسی استعاره از دیدگاه زبان‌شناسی شناختی در ادبیات داستانی جنگ ایران و عراق» با بررسی بیست کتاب با موضوع جنگ ایران و عراق، استعاره را در ادبیات داستانی جنگ از منظر رویکرد زبان‌شناسی شناختی مورد بررسی قرار داده‌است. آنچه موجب تمایز تحقیق حاضر با پژوهش‌های یاد شده می‌شود، این است که تا کنون هیچ پژوهش مستقلی در رابطه با بررسی استعاره‌های مفهومی در روایت‌های مردانه از دفاع مقدس انجام نگرفته‌است؛ بنابراین، تحقیق حاضر در این زمینه برای اولین بار انجام شده و نوآورانه است.

۲- بحث

۲-۱- بررسی استعاره‌های مفهومی در روایت‌های مردانه از دفاع مقدس

استعاره‌های به‌کاررفته در گفتمان جنگ با توجه به حوزه‌های مبدأ، شامل هفت بخش اعتقادات مذهبی، حیوانات، اعضای بدن، ورزش، تجارت و دادوستد، آموزش و مدرسه و جان‌بخشی است که در اینجا هر حوزه بررسی شده و در هر حوزه، به استعاره‌های هسته یا کلان آن حوزه نیز اشاره شده‌است.

۲-۱-۱- استعاره اعتقادات مذهبی

حوزه اعتقادی- مذهبی یکی از پرکاربردترین حوزه‌های مبدأ است؛ در واقع، تصاویر برگرفته از رزمندگان و میدان نبرد، تصویری مذهبی است که ریشه در باورهای دینی و اعتقادی دارد. در بیشتر تصاویر جبهه و جنگ، به نوعی میان حادثه کربلا و میدان جنگ ارتباط برقرار شده‌است. رزمندگان نوجوان و جوان و پیران جبهه به‌صورت حضرت قاسم و حبیب بن مظاهر به

تصویر کشیده می‌شوند و پرستاری و مداوای مجروحان به وسیله زنان، پرستاری و حضور زینب^(س) در عاشورا را تداعی می‌کند. در بعضی از استعاره‌ها، تأثیر فرهنگ مهدویت دیده می‌شود؛ از جمله تبعیت از نایب امام زمان^(عج)، افتخار سربازی برای امام عصر^(عج) و ایجاد ارتباط معنوی با امام عصر^(عج) که باعث حضور بیشتر رزمندگان در جبهه‌ها شده‌است.

باورهای دینی رزمندگان را باید از مهم‌ترین و اساسی‌ترین عوامل معنوی و فرهنگی تأثیرگذار در جبهه دانست که این باورهای دینی در انگیزه‌ها، خواسته‌ها، مسئولیت‌ها و ارزش‌های اخلاقی و رفتارشان تأثیر گذاشته و به آنها انگیزه شرکت داوطلبانه در جنگ را می‌داد و باعث می‌شد که نگاهشان به مرگ متفاوت باشد. در جدول زیر به انواع استعاره‌های این حوزه اشاره شده‌است:

جدول استعاره اعتقادات مذهبی در روایت‌های مردانه

ردیف	استعاره	فراوانی	مثال
۱	جبهه کربلاست.	۸	اینجا کربلاست، اینها یاران حسین هستند و به انتظار عاشورای زمان می‌سوزند (عاکف، ۱۳۸۳: ۶۳).
۲	جبهه زیارتگاه است.	۶	چندمین بار است که جبهه را زیارت می‌کنم (خاوری، ۱۳۸۶: ۳۲).
۳	جبهه عبادتگاه است.	۶	آنها سنگر را عبادتگاه خود کرده‌اند (همان: ۱۲).
۴	جبهه قربانگاه است.	۵	آنان ابراهیم‌وار هجرت کرده‌اند و اسماعیل‌گونه سر به قربانگاه سپرده‌اند (رحیمی، ۱۳۸۸: ۱۸۳).
۵	رزمندگان اسماعیل‌ها هستند.	۴	اتوبوس‌ها می‌روند و همه اسماعیل‌ها رو به دو کوهه (عاکف، ۱۳۸۷: ۹۱).
۶	رزمندگان، سربازان امام زمان هستند.	۳	اینها اصحاب آخرالزمانی هستند که عدد از سیزده قرن به خونخواهی آمده‌اند (عاکف ۱۳۸۳: ۶۹).

۷	رزمندگان، یاران امام حسین هستند.	۳	این یاران حسین می‌روند تا در عاشورای آینده خود قربانی حسین شوند (عاکف، ۱۳۸۷: ۱۸۱).
۸	رزمندگان سربازان رسول‌الله هستند.	۲	خداوند چشمان دشمن را کور کرده است و نمی‌تواند لشکریان محمد را ببیند (رحیمی، ۱۳۸۸: ۱۲۱).
۹	رزمندگان فرزندان اسلام هستند.	۲	فرزندان اسلام خود را در حکم فرزندان بانوی دو عالم می‌دانند؛ چون حسین و حسن و دیگر فرزندان زهرا (س) (عاکف، ۱۳۸۷: ۱۷).
۱۰	لشکر دشمن، لشکر یزید است.	۱	این طلیعه‌داران عصر بشریت در برابر یزیدیان استاده‌اند و می‌جنگند (رحیمی، ۱۳۸۸: ۴۱).
۱۱	شب عملیات، شب خانبدان است.	۱	در اردوی سپاهیان حق، خانبدان است؛ آنها پیشاپیش پیروزی یا شهادت خود را جشن می‌گیرند (عاکف، ۱۳۸۳: ۲۹).
۱۲	عملیات و حمله، سفینه نجات هستند.	۱	شب حمله، شب داخل شدن در سفینه النجاة سیدالشهداست (خاوری، ۱۳۸۶: ۲۰).
	مجموع فراوانی	۴۲	

با عنایت به جدول فوق مشاهده می‌شود که اعتقادات و ارزش‌های دینی به صورت استعاری در گفتمان جنگ با دامنه وسیع استفاده شده است. در بررسی استعاره‌های مرتبط با این حوزه، استعاره: «میدان جنگ، میدان کربلاست» به صورت هسته و استعاره کلان، ۴۲ مورد به کار رفته است که بیشتر استعاره‌های دیگر در این حوزه، پیرامون این استعاره هسته قرار دارند.

۲-۱-۲- استعاره حیوانات

استعاره‌های حیوانی در زبان بسیار رایج است و از قلمروی حیوانات به عنوان حیطة مبدأ بسیار استفاده می‌شود. با توجه به اینکه مرتبه انسان، بالاتر از حیوان است، اگر بخواهند شخصیت و ارزش آدمی را تنزل دهند، جایگاه او را با حیوان مقایسه می‌کنند؛ یعنی مرتبه او را با مرتبه حیوان یکی می‌دانند و از استعاره «انسان حیوان است» استفاده می‌کنند. با استفاده از این استعاره‌های حیوانی، ویژگی‌های نامطلوب و صفات ناپسند انسان، مثل حماقت، نادانی، جهالت و ... نشان داده می‌شود. این استعاره‌ها شناختی - فرهنگی اند؛ یعنی نه تنها ریشه‌های شناختی دارند؛ بلکه در هر فرهنگی، معنای خاصی دارند و با توجه به ارزش‌ها و اعتقادات آن فرهنگ تفسیر می‌شوند که ممکن است از فرهنگی به فرهنگ دیگر متفاوت باشد. لازم به ذکر است که از حیوانات، فقط برای نمایان ساختن عادات و رفتارهای ناپسند و منفی انسان‌ها استفاده نمی‌شود؛ بلکه گاهی برای ویژگی‌ها و صفات مطلوب آدمی هم از قلمروی حیوانات استفاده می‌شود.

در ادبیات دفاع مقدس، یکی از پرکاربردترین حوزه‌های مبدأ، حوزه حیوانات است. با توجه به اینکه حیوانات بیشترین نماد فرهنگی را دارند، نویسندگان دیدگاه خود را که ناشی از توافق همگانی جامعه نسبت به آن حیوان است، نشان می‌دهند؛ در واقع، نگرش جامعه نسبت به هر حیوانی، باعث ایجاد معانی مثبت و منفی نسبت به آن حیوان می‌شود. تفکر استعاری نویسندگان جبهه و جنگ، ناگزیر رنگ و بوی فرهنگی به خود می‌گیرد و به درک خواننده از متون دفاع مقدس کمک می‌کند. در نوشته‌های مربوط به ادبیات جنگ برای به تصویر کشیدن فضایل رزمندگان و ردایل دشمن از حیوانات فراوانی استفاده شده است که با کمک این نوع استعاره‌های مفهومی، تفکر و نگرش نسبت به نیروهای خودی و دشمن مشخص می‌شود.

در بررسی داده‌ها مشاهده می‌شود که در همه نوشته‌های مربوط به گفتمان جنگ از حوزه حیوانات به عنوان حوزه مبدأ استفاده شده است. تعداد حیوانات به کار رفته، ۲۱ حیوان است که بیشتر برای اشاره به نیروی دشمن به کار می‌رود؛ یعنی حدود ۱۵ اسم حیوان برای دشمن و شش حیوان دیگر برای اشاره به نیروی خودی استفاده شده است. نویسندگان، ویژگی‌های بد و منفی

حیوانات را برای اشاره به ویژگی‌های ناپسند دشمن به کار می‌برند و از ویژگی‌های مثبت حیوانات و همچنین آنهایی که بار حیوانیتشان کمتر است، برای توصیف رزمندگان و نیروهای خودی استفاده می‌کنند؛ بنابراین، کاربرد نام حیوانات هم برای توصیف دشمن و هم برای نشان‌دادن نیروهای خودی و ابزارآلات جنگی استفاده می‌شود.

۱- سگ: با توجه به کاربرد آن در متن، معانی کنایی زیر را در به خود می‌گیرد: بدبختی و بیچارگی: (زندگی سگی داشتن) / پشیمانی: (مثل سگ پشیمانم) / ترس: (مثل سگ ترسیدن) / ولگردی و بی‌ارزش بودن (مثل سگ ولگرد).

۲- جغد: در فرهنگ هند و ایران، جغد نحس است. در ایران باستان، جغد جزو ۱۵ حیوانی است که اهریمن آنها را آفرید؛ یعنی جانوران درنده‌خو، خونخوار و ویرانگر و در عین حال، بی‌باک و دزد رفتار؛ بنابراین در فرهنگ ما، جغد نماد مصیبت و بدبختی است.

۳- روباه: در فرهنگ ایرانی و قصه‌ها، روباه نماد انسان مکار و حیله‌گر است. به نحوی که برای بیان این صفت پست انسانی به این حیوان مثال می‌زنند.

۴- گوسفند: در امثال الحکم از این حیوان برای اشاره به انسان‌های احمق استفاده می‌شود.

۵- لاشخور- کرکس: لاشخوارها پرندگان منفور و ترسناک هستند. این واژه برای صفات انسان‌های پلید به کار می‌رود.

۶- مار: به دلیل ظاهر زیبا و باطن شرور و گزنده‌اش، کنایه از نفس انسان است و گاهی نیز به‌عنوان نماد خشم و غضب به کار می‌رود.

۷- گرگ: در فرهنگ فارسی، زاده اهریمن است و نماینده نیروهای شر و خبیث، مظهر آز و بی‌رحمی و مرده‌خواری و نماد درندگی و بی‌رحمی است و در این معنی، بیشتر در تقابل با گوسفند به کار می‌رود.

۸- پرنده: نماد پرواز کردن و عروج به آسمان است. پرواز سمبل مطهر بودن و پاک بودن است و شاید به این دلیل است که پرنده به عنوان یک حیوان در نظر گرفته نمی‌شود. پرندگان به آسمان نزدیک‌ترند و پرواز پرندگان، سمبل ارتباط آنها بین زمین و آسمان است. در یونان، پرنده پیام‌آور بهشت و ملکوت است. یکی از سمبل‌های معروف پرندگان این است که آنها نشانه روح‌اند. در اسلام، پرنده نماد فرشته است؛ بنابراین پرندگان، روح زندگی را نشان می‌دهند. بال‌ها و پرواز پرندگان در تعبیر روح به پرنده، نقش مهمی دارند؛ زیرا بال نماد پرواز، سبکی و خارج شدن از جسم است. پرواز پرنده، در واقع به معنی و مفهوم آزاد شدن روح از اسارت جسم و دنیای خاکی است؛ بنابراین کبوتر، نماد صفا و سادگی و پاکی است و پرواز کبوتر، نماد روحی است که در حال رفتن به معراج است. از ابتدای پیروزی انقلاب و زمان جنگ، از کبوتر قرمز یا کبوتری که قطرات خون از پر و بالش می‌چکد، برای بیان معراج روح شهدا استفاده شده است.

۹- عقاب: در لغت‌نامه دهخدا آمده است: «عقاب پرنده‌ای است شکاری که بسیار جسور و پرجرئت است و شجاعت و قدرت مخصوصی دارد و ایرانیان آن را مظهر قدرت می‌دانند» (دهخدا، ذیل عقاب).

۱۰- باز: پرنده‌ای است که به شکارچی بودن معروف است.

۱۱- پروانه: به ایثار، وفا و سوختن در راه معشوق زبانزد است.

۱۲- آهو: در فرهنگ دهخدا به زیرکی و باهوشی و تندروی معروف است. یکی از ویژگی‌های این حیوان، نحوه رمیدن و سرعت حرکت آن است.

۱۳- شیر: در فرهنگ فارسی نماد عظمت، قدرت، دلیری، عدالت و قانون است.

جدول استعاره حیوانات در روایت‌های مردانه

ردیف	استعاره	فراوانی	مثال
۱	سگ	۵	دشمن را که می‌بینم به یاد سگ‌های آبادی می‌افتم. (عاکف، ۱۳۸۳: ۶۳).

۲	جغد	۲	جغدان شوم خواب را از چشمانمان گرفته بودند (خاوری، ۱۳۸۶: ۳۲).
۳	روباه	۱	روباهان مکار پنجه در پنجه شیران افکنده‌اند (احمدزاده، ۱۳۸۶: ۱۰۴).
۴	گوسفند	۱	این گوسفندان بیچاره فکر بهتر از این در سر نداشتند (خاوری، ۱۳۸۶: ۳۲).
۵	لاشخور/کرکس	۲	هر جا که لاشخورها می‌آیند، تو باید همان‌جا باشی (عاکف، ۱۳۸۳: ۶۳).
۶	مار	۱	زهراجان! خیلی حواست جمع باشد؛ وگرنه این ماران زهرشان را می‌ریزند (همان: ۴۱).
۷	گرگ	۳	بچه‌ها در کنار خاکریز روی زمین افتاده‌اند و گرگ‌ها به آنها حمله‌ور شده‌اند (خاوری، ۱۳۸۶ :۱۲).
۸	پرنده	۴	این کبوتران عاشق به‌سوی معشوق هستند تا به‌سوی او پرواز کنند (کمری، ۱۳۶۹: ۱۹۷).
۹	عقاب	۵	عقابان بافتخار در اوج به پرواز درآمدند (عاکف، ۱۳۸۷: ۱۰۱).
۱۰	باز	۱	بازان شکاری بار دیگر بر فراز آسمان خودنمایی کردند (عاکف، ۱۳۸۳: ۶۳).

۱۱	پروانه	۴	جبهه‌های حق مجلای نوری است که همه پروانه‌ها را به خود کشیده است (رحیمی، ۱۳۸۸: ۱۸۳).
۱۲	آهو/ غزال	۲	دشمن آخرین نارنجک خود را به سوی افسران ما پرتاب کرد، آنان غزال فراری شدند (رضاپور، ۱۳۸۵: ۱۰۳).
۱۳	شیر	۳	این شیر بیشه نبرد، صفحات تاریخ مبارزه کفر و ایمان را رنگین کرد (عاکف، ۱۳۸۷: ۶۷).
	مجموع فراوانی	۳۴	

در جدول فوق از نام هفت حیوان با بار منفی، برای خطاب به دشمن و از نام شش حیوان، با بار مثبت برای اشاره به نیروی خودی استفاده شده است. استعاره هسته یا کلان استعاره در این حوزه برای اشاره به نیروی دشمن، «دشمن حیوان (جنبه حیوانیت) است» و برای اشاره به نیروی خودی، «رزمندگان پرنده‌اند» است که استعاره‌های دیگر این حوزه، پیرامون این استعاره‌های هسته به کار رفته‌اند. با توجه به بررسی انجام شده، فراوانی کاربرد استعاره نام حیوانات در داستان‌هایی با روایت مردانه ۳۴ مورد است که بیشترین فراوانی را سنگ برای دشمنان و عقاب برای رزمندگان دارد.

۲-۱-۳- اعضای بدن

در بسیاری از استعاره‌های مفهومی، برای درک امور انتزاعی از مفاهیم مربوط به بدن استفاده می‌شود؛ بنابراین، بدن به عنوان استعاره ادراکی، همگانی است. استعاره‌هایی که از اعضای بدن به عنوان حوزه مبدأ استفاده می‌شوند، وابسته به فرهنگ‌اند؛ یعنی بین استعاره، فرهنگ و زبان ارتباط سه‌جانبه وجود دارد. بررسی داده‌ها حاکی از آن است که ۱۴ مورد از استعاره‌های مربوط به اعضای بدن در گفتمان جنگ استفاده شده است. بیشتر این عبارات استعاری، کاربرد اصطلاحی دارند و قابل تفسیرند:

جدول استعاره اعضای بدن در روایت‌های مردانه

ردیف	استعاره	فراوانی	مثال
۱	دست	۱۱	او دست از حیات شسته است (عاکف، ۱۳۸۳: ۶۳). بالاخره این قدر این دست و آن دست کرد که این بچه از دنیا رفت (رحیمی، ۱۳۸۸: ۴۲۵).
۲	کمر و پشت	۳	این بچه‌ها پشتشان به کوه بند است (خاوری، ۱۳۸۶: ۳۲).
۳	آغوش / بغل	۶	به بغل گردنش اشاره کرد و مثل کسی که دارد می‌کشد، گفت اینو بکش (عاکف، ۱۳۸۳: ۹۷).
۴	زانو	۷	صدام را به زانو در آوردم (فرجام‌فر، ۱۳۸۱: ۳۱۳).
۵	سر	۱۲	آخر خودش سر صحبت را باز کرد (عاکف، ۱۳۸۳: ۱۵۱).
۶	روی / صورت	۸	فاطمه ... صورتش روشن بود (عاکف، ۱۳۸۷: ۲۱).
۷	گوش	۴	ما دو تا راهکار بیشتر نداشتیم. با این قضیه لو رفتن ما و در نتیجه گوش به زنگ شدن دشمن (عاکف، ۱۳۸۳: ۹۱).
۸	دوش	۲	بار جنگ روی دوش چه کسی است (خاوری، ۱۳۸۶: ۳۸).
۹	سینه	۴	عبدالحسین سینه‌ای صاف کرد و گفت ببخشین حاج آقا (عاکف، ۱۳۸۳: ۱۲۳).
۱۰	قلب	۵	قلبشان شکسته و کوهی از غم بر دلشان نشسته است و از درون می‌سوزند (عاکف، ۱۳۸۳: ۶۳). قلبم می‌خواست از جا کنده شود (همان: ۵۹).
۱۱	دل	۶	اگر یک ذره دلم تکون خورده، دروغ گفتمی (همان: ۵۷).
۱۲	چشم	۸	تازه فرمانده سپاه شده بود ... چشم سپاه و ارتش به او بود (رحیمی، ۱۳۸۸: ۵۱۳).

با خنده گفت ما که تا حالا پا بودیم، امروز هم پا هستیم (همان: ۳۲).	۹	پا	۱۳
برای محاصره میمک دندان تیز کرده بودند (بسطامی، ۱۳۷۸: ۶۷)	۲	دندان	۱۴
	۸۷	مجموع فراوانی	

در استعاره‌های فوق از ۱۴ عضو بدن به‌عنوان حوزه مبدأ در استعاره‌های مربوط به گفتمان جنگ استفاده شده است که در اکثر قریب به اتفاق این موارد، این استعاره‌ها، کاربردی اصطلاحی پیدا کرده‌اند. در این حوزه، از واژه دل نسبت به دیگر واژه‌ها بیشتر استفاده شده است؛ به گونه‌ای که می‌توان آن را به‌عنوان هسته قرار داد. با توجه به بررسی انجام‌شده، فراوانی کاربرد استعاره کاربرد اعضای بدن در داستان‌هایی با روایت مردانه ۸۷ مورد است که بیشترین فراوانی، کاربرد استعاره «سر» است.

۲-۱-۴- ورزش و بازی

ورزش به‌عنوان یک محصول فرهنگی می‌تواند بیانگر هویت یک ملت و کشور باشد. اصطلاحات ورزشی در گفت‌وگوی روزمره ما به‌صورت ترکیب کنایی بسیار رایج است. در داده‌های زیر از اصطلاحات ورزشی به‌عنوان استعاره در گفتمان جنگ استفاده شده است. هر ورزشی ویژگی‌های خاصی دارد که از آنها برای اهداف استعاری در گفتمان جنگ استفاده شده است:

جدول (۴-۷) استعاره ورزش و بازی در روایت‌های مردانه

ردیف	استعاره	فراوانی	مثال
۱	میدان نبرد، میدان پهلوانی است.	۱۰	پهلوانان وارد گود می‌شوند (عاکف، ۱۳۸۷: ۶۱).

۲	میدان نبرد، میدان ورزش است.	۸	در این ورزش باستانی، ضرب آن، قابلمه و میل و تخت شنای آن، تفنگ و کباده آن، قبضه آریجی است (رحیمی، ۱۳۸۸: ۱۰۶)
۳	میدان نبرد، میدان کشتی است.	۴	دشمن را ضربه فنی کردیم و پشتش را به خاک مالیدیم (عاکف، ۱۳۸۶: ۹۱).
۴	میدان نبرد، صفحه شطرنج است.	۲	من سرباز پیاده شطرنج هستم (عاکف، ۱۳۸۷: ۲۲).
۵	میدان نبرد، میدان شناست.	۱	هوایماهای عراقی بالای سرمان شیرجه می‌زدند (خاوری، ۱۳۸۶: ۱۹۳).
	مجموع فراوانی	۲۵	

در اینجا میدان جنگ را صفحه شطرنج دانسته‌اند، مهره‌های سفید (سربازان خودی) به‌مثابه لشکر نور و مهره‌های سیاه (سربازان دشمن) به‌مثابه لشکر تاریکی و ظلمت است؛ در واقع، جنگ بین این دو، جنگ بین دو لشکر معنوی و مادی است.

در ورزش زورخانه‌ای و باستانی، ورزشکاران با ابزاری چون تخته‌شنا، میل، کباده و ... سروکار دارند. در ادبیات جنگ، سربازان میدان جنگ را به ورزشکاران این میدان همانند می‌کنند و ابزار آلات جنگی را به ابزارهای ورزشی زورخانه. از ورزش کشتی و شنا هم به‌صورت استعاری استفاده می‌شود. در این حوزه، استعاره هسته یا کلان‌استعاره مشاهده نشد. با توجه به بررسی انجام‌شده، در داستان‌هایی با روایت مردانه، ۲۵ مورد فراوانی کاربرد استعاره ورزش و بازی به‌کار رفته‌است که بیشترین فراوانی را کاربرد استعاره «میدان نبرد، میدان پهلوانی است» دارد.

۲-۱-۵- تجارت و معامله

انسان‌ها از دیرباز به نحوی با امر معامله درگیر بوده‌اند. آنان همواره در نقش خریدار یا فروشنده و گاه کالا (در برده‌داری) ظاهر شده‌اند که همه اینها تأثیر بسیاری در شکل‌گیری استعاره‌های مفهومی با مبدأ معامله داشته‌است. در گفتمان جنگ نیز، از مفاهیم مربوط به تجارت استفاده شده‌است. در بررسی داده‌ها مشاهده شد که جنگیدن و رفتن به جبهه با توجه به هزینه‌ها و سودهای اقتصادی و تجاری بیان شده‌است که در این معامله، فروشندگان، رزمندگان جبهه هستند و طرف خریدار، خداوند است و کالای مورد معامله، جان رزمنده و بهای عرضه این کالا، به دست آوردن بهشت و شهادت است:

جدول استعاره تجارت و معامله در روایت‌های مردانه

ردیف	استعاره	فراوانی	مثال
۱	رزمندگان فروشنده‌اند.	۵	در این میدان، رزمندگان جان خود را به بهای بالاتر می‌فروشند (خاوری، ۱۳۸۶: ۵۱).
۲	خداوند خریدار است.	۴	خداوند جان‌های مؤمنین را به بهای بهشت خریداری می‌کند (عاکف، ۱۳۸۳: ۸۱).
۳	جان، متاع و سرمایه است.	۴	جان برای جان‌برکفان، متاعی بی‌ارزش است و در تقدیمش به خدا از هم سبقت می‌گیرند (رحیمی، ۱۳۸۸: ۱۸۷).
۴	بهشت بهای معامله است.	۳	دلیر مردانی که عشق به بهشت را با رفاه و آسایش معامله کردند (همان: ۱۶۲).
	مجموع فراوانی	۱۶	

در جدول بالا، گفتمان جنگ را با گفتمان معاملات اقتصادی و تجاری مانند کرده‌اند که طرفین معامله، خداوند و رزمندگان اسلام‌اند و نیروی دشمن متضرر است. استعاره «میدان نبرد»، میدان معامله است»، استعاره هسته در این حوزه است که دیگر استعاره‌ها، پیرامون آن قرار دارند.

با توجه به بررسی انجام شده، ۱۶ مورد فراوانی کاربرد استعاره تجارت و معامله در داستان‌هایی با روایت مردانه به کار رفته است که استعاره «رزمندگان فروشنده‌اند»، بیشترین فراوانی را دارد.

۲-۱-۶- آموزش و مدرسه

در بررسی داده‌ها مشاهده شد که در تعدادی از استعاره‌ها از مدرسه و مبحث آموزش به‌عنوان حوزه مبدأ استفاده شده است. در این مدرسه، شهادت نشانه قبولی آنها در امتحان است. زخمی شدن و تیر خوردن، نشان افتخار و کسب مدرک است و اینکه در خط پدافندی بمانند و به خط مقدم اعزام نشوند، بدترین جریمه برای شاگردان این مکتب است. همه اینها نشان می‌دهد که نویسندگان در آثار خود، جبهه را وسیله امتحان الهی می‌دانند که قبولی و موفقیت در آن مهم است و نهایت آرمان آنها، رسیدن به لقای اوست. با این نگاه به مرگ، شرکت در جنگ و میدان نبرد، هدف و آرمان می‌شود و با ایجاد این فضا، در افراد برای شرکت در جنگ انگیزه ایجاد می‌کند:

جدول استعاره آموزش و مدرسه در روایت‌های مردانه

ردیف	استعاره	فراوانی	مثال
۱	جبهه مدرسه است.	۸	اردوگاه جبهه، مدرسه عشق بود، بچه‌هایش یکدست و یکدل، درس‌های مدرسه عشق مشکل نبود ... (عاکف، ۱۳۸۳: ۶۳).
۲	خداوند معلم است.	۸	او در کلاس دیگری دوره دیده بود که دیگران قادر به درک درس و استادش نبودند. استادی که خود می‌فرمود: لهنه دینهم سبلنا ... (خاوری، ۱۳۸۶: ۳۲).
۳	عملیات، امتحان نهایی است.	۶	تا آخرین نفس مقاومت کرده تا مهر قبولی به وسیله شهادت به کارنامه اعمال ما زده شود و شهد شیرین لغایت را به ما بچشانی (همان: ۳۸).

۴	شهادت، قبولی در امتحان است.	۶	آماده رفتن به آخرین منزلی هستیم که محل امتحان نهایی است (عاکف، ۱۳۸۳: ۶۳).
۵	زخمی شدن و تیر خوردن مدرک افتخار است.	۲	او در عملیات شرکت کرد و چند تیر به‌عنوان نشان افتخار دریافت کرد، از امتحان سربلند بیرون آمد و دیپلم افتخار گرفت (عاکف، ۱۳۸۷: ۶۹).
	مجموع فراوانی	۳۰	

با توجه به جدول فوق، ویژگی‌ها و اصطلاحات مربوط به گفتمان مدرسه و آموزش، مثل معلم، شاگرد، آموزش، تنبیه، تشویق، نمره قبولی و ردی، اخذ مدرک و فارغ‌التحصیل شدن در گفتمان جنگ به کار رفته است. استعاره «میدان جنگ، مدرسه یا مکتب است»، جزء استعاره‌های هسته است. با توجه به بررسی انجام شده، از ۳۰ مورد استعاره مربوط به آموزش و مدرسه، بیشترین فراوانی را کاربرد استعاره‌های «جبهه، مدرسه است» و «خداوند، معلم است» دارند.

۲-۱-۲- جان بخشی

تعدادی از استعاره‌ها در گفتمان جنگ به صورت جان بخشی به اشیا و پدیده‌ها مورد استفاده قرار گرفته است که در اکثر آنها به ابزار آلات جنگی، شخصیت انسانی داده شده است. لازم به ذکر است که این نمونه‌ها صرفاً استعاره مکنیه‌اند و همه نمونه‌ها، تحت پوشش استعاره مفهومی قرار نمی‌گیرند:

جدول استعاره جان بخشی در روایت‌های مردانه

ردیف	استعاره	فراوانی	مثال
۱	گلوله	۱۶	صدای گلوله‌ها آرامش و سکوت منطقه را زد به هم (عاکف، ۱۳۸۳: ۸۹).
۲	خمپاره	۱۱	خمپاره‌ها روی طبل زمین ضرب گرفته‌اند (همان: ۴۷).

۳	ترکش	۹	ترکش‌ها قلب و پهلوش را دریده بود (همان: ۱۹۸).
۴	سنگر	۸	تک و توکی از سنگرها هنوز مقاومت می‌کردند (همان: ۱۹۲).
۵	شنی	۲	صدای شنی‌ها جلوه مردانه به صحنه داده بود (عاکف، ۱۳۸۳: ۶۳).
۶	تیراندازی	۵	صدای شلیک و تیراندازی از دور به گوش می‌رسد که به طبل می‌کوبند (خاوری، ۱۳۸۶: ۳۴).
۷	جنگ	۱۰	به آبادان رسیدم؛ دنیایی که جنگ و خونریزی، حرف‌ها برای گفتن می‌زند (همان: ۴۷).
۸	آبادان	۴	آبادان شهری است که با گوشت و پوستش در مقابل توپ و تانک ایستادگی کرد و طعم تلخ کینه ظالمان را چشیده است (عاکف، ۱۳۸۳: ۶۳).
۹	اتوبوس	۳	بچه‌ها ساکت می‌شوند. فقط صدای اتوبوس است که نوای غم می‌نوازد (عاکف، ۱۳۸۷: ۵۸).
۱۰	نخل	۵	این نخل‌ها می‌گویند شیره خرماي ما از خون جوانانی است که در زیر سایه ما شب‌ها و روزها نبرد می‌کردند (خاوری، ۱۳۸۶: ۳۷).
	مجموع فراوانی	۷۳	

جدول بالا بیانگر آن است که به اشیا و پدیده‌های مختلفی، همچون گلوله، ترکش خمپاره، تیراندازی، شنی، جنگ و ... شخصیت انسانی داده شده است. در این حوزه، استعاره هسته یا کلان به کار نرفته است و از ۷۳ مورد کاربرد استعاره جان‌بخشی، بیشترین فراوانی را کاربرد استعاره گلوله دارد.

۳- نتیجه‌گیری

بررسی پژوهش نشان می‌دهد که نویسندگان دفاع مقدس با توجه به شرایط دوران جنگ و تحولات اجتماعی، سیاسی، نظامی و فرهنگی برخاسته از آن، به تعدادی از استعاره‌های مفهومی توجه شایانی داشته‌اند که در این پژوهش، تعدادی از آنها مورد واکاوی قرار گرفته‌است. همان‌طور که ملاحظه شد، از اعتقادات و ارزش‌های دینی به صورت استعاری در گفتمان جنگ با دامنه وسیع استفاده شده‌ست. در بررسی استعاره‌های مرتبط با این حوزه مشاهده شد که استعاره «میدان جنگ، میدان کربلاست» به صورت هسته و استعاره کلان به کار رفته‌است که بیشتر استعاره‌های دیگر در این حوزه، پیرامون این استعاره هسته قرار دارند. با توجه به بررسی انجام شده، فراوانی کاربرد استعاره اعتقادات مذهبی در داستان‌هایی با روایت مردانه ۴۲ مورد است که بیشترین فراوانی را کاربرد استعاره «جبهه کربلاست» دارد. کاربرد استعاره نام حیوانات در داستان‌هایی با روایت مردانه ۳۴ مورد است که بیشترین فراوانی را کاربرد استعاره سگ (برای دشمنان) و عقاب (برای رزمندگان خودی) دارد. فراوانی کاربرد استعاره اعضای بدن در داستان‌هایی با روایت مردانه ۸۷ مورد است که بیشترین فراوانی مربوط به کاربرد استعاره «سر» است. در حوزه استعاره‌های ورزش و بازی، هسته یا کلان استعاره مشاهده نشد و با توجه به بررسی انجام شده، فراوانی کاربرد استعاره ورزش و بازی در داستان‌هایی با روایت مردانه ۲۵ مورد است که بیشترین فراوانی را کاربرد استعاره «میدان نبرد، میدان پهلوانی است» دارد. کاربرد استعاره تجارت و معامله در داستان‌هایی با روایت مردانه ۱۶ مورد است که بیشترین فراوانی را کاربرد استعاره «رزمندگان فروشنده‌اند» دارد. با توجه به بررسی انجام شده، فراوانی کاربرد استعاره آموزش و مدرسه در داستان‌هایی با روایت مردانه ۳۰ مورد است که بیشترین فراوانی را کاربرد استعاره‌های «جبهه، مدرسه است» و «خداوند، معلم است» دارند؛ همچنین نتایج پژوهش حاکی از آن است که اشیا و پدیده‌های مختلفی، مانند گلوله، ترکش خمپاره، تیراندازی، شنی، جنگ

و ... در گفتمان جنگ جان بخشی شده‌اند که این ویژگی، یکی از ابزارهای استعاره است. در این حوزه نیز، استعاره هسته یا کلان‌استعاره مشاهده نشد. فراوانی کاربرد استعاره جان بخشی در داستان‌هایی با روایت مردانه ۷۳ مورد است که بیشترین فراوانی مربوط به کاربرد استعاره «گلوله» است.

فهرست منابع

- احمدزاده، حبیب. (۱۳۸۶). **شطرنج با ماشین قیامت**. تهران: سوره.
- بسطامی، سعید. (۱۳۷۸). **حماسه میمک**. تهران: سوره.
- پورابراهیم، شیرین. (۱۳۹۶). «**کاربست نظریه آمیختگی مفهومی در مفهوم‌سازی شهادت در شعر پایداری**». نشریه ادبیات پایداری، س ۹، ش ۱۷، صص ۶۵-۸۵.
- جوادی یگانه، محمدرضا و صحفی، محمدعلی. (۱۳۹۲). «**روایتی زنانه از جنگ: تحلیل گفتمان کتاب ۱۵**». نقد ادبی، س ۶، ش ۲۱، صص ۸۵-۱۱۰.
- خاوری‌نژاد، علی‌اکبر و همکاران. (۱۳۸۶). **فرمانده من**. چاپ ۶۵. تهران: سوره مهر.
- دهخدا، علی‌اکبر. (۱۳۸۵). **لغت‌نامه**. تهران: امیرکبیر.
- رحیمی، مصطفی. (۱۳۸۸). **بابانظر: خاطرات شفاهی شهید محمدحسن نظر نژاد**. تهران: سوره مهر.
- رضاپور، راضیه. (۱۳۸۵). **آخرین معادله**. تهران: ستاره‌ها.
- عاکف، سعید. (۱۳۸۳). **خاک‌های نرم کوشک: خاطرات خانواده و هم‌زمان شهید**. چاپ ۲۲۵. تهران: ملک اعظم.
- عاکف، سعید. (۱۳۸۷). **حکایت زمستان**. چاپ سوم. تهران: ملک اعظم.
- عبدالکریمی، سپیده و پورنوروز، مریم. (۱۳۹۵). **بررسی طرح‌واره‌های تصویری در اشعار شاعران زن و مرد دفاع مقدس**. اولین همایش بین‌المللی افق‌های نوین در علوم انسانی.

- علیزاده، ناصر و روحی کیاسر، اعظم. (۱۳۹۷). «استعاره‌های مفهومی در شعر دفاع مقدس». مجله ادبیات پایداری، دوره ۱۰، ش ۱۸، صص ۲۴۵-۲۶۵.
- فراگردی، عصمت. (۱۳۹۱). «بررسی استعاره از دیدگاه زبانشناسی شناختی در ادبیات داستانی جنگ ایران و عراق». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد. فرجام فر، سهیلا. (۱۳۸۱). کفش‌های سرگردان. تهران: سوره.
- قبادی، مطهره و خان‌محمدی، فاطمه. (۱۳۹۸). «استعاره مفهومی در دو رمان مرتبط با دفاع مقدس». فصلنامه پژوهش‌های نقد ادبی و سبک‌شناسی، ش ۳۶، صص ۹۵-۱۱۶. کمری، علیرضا. (۱۳۶۹). نامه‌های فهیمه. تهران: سوره.
- معروف، مجتبی. (۱۳۹۵). «استعاره‌های مفهومی شهید و شهادت در شعر دفاع مقدس». همایش ملی ادبیات پایداری، دانشگاه گیلان، رشت.
- مهربانی گلزار، محمدرضا و خمسه‌عشری، علی‌اکبر. (۱۳۹۵). «منظر یادمانی جنگ: از واقع‌نمایی تا استعاره». منظر بهار، ش ۳۴، صص ۶۸-۸۱.
- موسوی، ندا و زابلی‌زاده، اردشیر. (۱۳۹۴). «بررسی نقش استعاره در گفتمان خبری رسانه‌های بین‌المللی». مطالعات رسانه‌های نوین، س ۱، ش ۲، صص ۵۷-۸۵.

9-eeee cse Z((6666 ee rrrrrr rr Paaciica rrrrcccc iinn. Sec

Edition: publisher Oxford University Press.

00-Laffff , J (0000;; "Meooooo@e iiee by I
Chicago & London Chicago university Press.

11-Laffff , J (0000;; "Meooooo@e iiee by I
Chicago & London Chicago university Press.

پرتال جامع علوم انسانی